KOCAELİ
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

İMAR VE ŞEHİRCİLİK DAİRE BAŞKANLIĞI
Tarihi Mekanlar ve Kent Estetiği Şube Müdürlüğü
2008

HAZIRLAYANLAR
Volkan Şenel, Seyfettin Karaosmanoğlu,
Zeynep Güney, Bahadır Yıldız

www.kocaeli.bel.tr

ESKİHİSAR (NİKETİATON) KALESİ

ESKİHİSAR (NIKETIATON) CASTLE

YAŞASIN TARİH

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Mevkii

Eskihisar Kalesi; Kocaeli İlinin Gebze ilçesine bağlı Eskihisar Köyü'nde yer alır. Bölgeye hakim bir tepeye yapılan kale Körfeze ve etrafındaki kara yollarına hakimiyet amacıyla Bizans İmparatorluğu döneminde (12 yy.) inşa ettirilmiştir.

Kalenin bulunduğu köyün Antik dönemdeki ismi Niketiaton'du. Osmanlı döneminde Eskihisar Kale'sinin bulunduğu köyden Aşıkpaşazade (1393-1481) 'Tevarîh-i Al-i Osman' adlı eserinde 'Eski Gegbüze' olarak bahseder. Bu dönem de bölgenin merkezi daha içeride yer olan Sultan Orhan Camii ve Çoban Mustafa Paşa Külliyesi'nin bulunduğu bu günde Gebze ilçe merkezine denk düşen yer olmalıydı.

Location

Eskihisar Castle is located in the Eskihisar village of the Gebze district of Kocaeli province. It was built in the mid-12th century during the Byzantine Empire period on the steep slopes of a high hill that has a total command of the region. It is also close to roads and sea routes in the gulf.

The name of the village where the Eskihisar castle is located was Niketiaton in ancient times. In the Ottoman Period, Aşıkpaşazade (1393 - 1481) mentioned this village as "Old Gegbüze" in his chronicles, "Tevarîh-i Al-i Osman". In this period, the center of this region must have been the area which is towards the inland, where Sultan Orhan Mosque and Çoban Mustafa Pasha Külliye are located. This province is also where the center of the Gebze district is located.

Tarihçesi

Eskihisar Kalesi körfezdeki deniz yoluna hâkim bir konumdadır. Ayrıca karşıya kıyıya geçiş için kullanılan birde limanı vardı. Bu konumu sayesinde Bithynia veya iç bölgelerde yaşanan karışıklıklara rahat ve hızlı müdahalede bulunulmak mümkündü. Bu nedenle Bizans İmparatoru I.Alexius Komnenos (1081-1118) I.Haçlı Seferi (1096-1099) sırasında ordusunu bu bölgeye yerleştirmişti. Daha sonra ki dönemde ise yaklaşan Türklere ve artan Türk akınlarına karşı I.Manuel Komnenos (1143-1180) bölgede birçok kaleyi onarmış ve yeni kaleler inşa ettirmişti. Böylece Türk akınlarına karşı bir ön savunma ve komuta merkezi oluşturmuştu. Bu kalelerden konumu itibariyle şüphesiz en önemlilerinden biri Eskihisar Kalesiydi. İç kale diye adlandırdığımız ve içinde komutanlık binasının bulunduğu kısım bu döneme tarihlenmektedir.

Bizans İmparatorluğu'nun da ki Latin hâkimiyeti (1204-1261) sırasında kale önemini korumaya devam etmişti. Ioannes Vatatzes'in 1241 deki Latinlere karşı yaptığı seferle kaleye hâkim olmuş ve kalenin aşağı surlar diye adlandırdığımız bölümünü inşa ettirmişti. Bizans ki Latin hâkimiyetine son veren VIII. Mikhael Palaiologos (1261-1282) kalenin dış surlarını ve çemberin güneydoğusundaki kuleyi yaptırmıştı.

ibrahim Akkoç'tan

Short History

Eskihisar Castle is located at a point which dominates the gulf sea route and the road. Moreover, it had a port which was used to sail to the shore across the gulf. Its position enabled easy and prompt interventions to the riots that broke out in Bithynia or in other inner regions. For this reason, the Byzantine Emperor Alexius Komnenos I (1081 - 1118) positioned his army in this region during the first Crusade (1096 - 1099). In the following years, Manuel Komnenos I (1143-1180) restored most of the castles in the region and built new ones against the approaching Turks and Turkish raids. Thus, he formed a front defense and a command center against the Turkish raids. Of these, Eskihisar castle was one of the most important. The area which is called the citadel and where the command building is located is dated to this period.

The castle remained important during the Latin domination period (1204-1261) of the Byzantine Empire. Ioannes Vatatzes captured the castle during his campaign against the Latins in 1241, and the section of the castle which is called "lower walls" were built by him. Mikhael Palaiologos VIII (1261-1282), who ended the Latin sovereignty in Byzantion, built the outer walls of the castle and the tower in the northeast of the circle.

Orhan Gazi İznik (1330), Taraklı, Göynük, Mudurnu (1331) ve Gemlik'i (1334) ele geçirdikten sonra 1337 yılında önemli bir ticaret merkezi olan İzmit ve çevresine de hâkim olmuştu. Böylece Osmanlı Devletinin sınırları Bizans sınırlarına dayanmıştı. Osmanlı Devleti bu zaferler sonrası, bölgenin ticari hareketlerini kontrol altına alarak ekonomik olarak gelişme imkânı bulmuştu.

Eskihisar Kalesi bir yerel yönetici komuta merkezi olarak değil, bir imparatorluk ikametgâhı olarak düşünülmelidir. Zira, Mikhael Palaiologos kaleyi bu amaçla kullanmıştı. Osmanlıların eline geçtikten sonra 1339 tarihinde Sultan Yıldırım Bayezid'in burada ikamet ettiği de bilinmektedir.

1402 tarihindeki Bayezid ile Timur arasındaki Ankara Savaşı'nda Bayezid'in esir düşmesiyle Bizans İmparatorluğu bölgedeki boşluktan istifa ederek buraya hakim oldu. 1421 de ise I.Mehmet (1413-1421) İzmit ve çevresini tekrar ele geçirdi.

After conquering İznik (Nicea, 1330), Taraklı, Göynük, Mudurnu (1331) and Gemlik (1334), Orhan I captured İzmit (Nicomedia) and its environs in 1337, which was an important commercial center. Thus, the borders of the Ottoman State reached as far as the Byzantion. Subsequent to these victories, the Ottoman State gained an upper hand against the Byzantine Empire, took control of the commercial activities in the region, and developed its economy.

Eskihisar Castle should be thought of as an domicile of the empire, instead of a local command center. For example, Mikhael Palaiologos used the castle to this end. It is known that, after its capture by the Ottomans, Sultan Bayezid (1389 - 1403) stayed here in 1339.

When Sultan Bayezid was captured after the Battle of Ankara by Temarlane in 1402, the Byzantine Empire took advantage of the situation and invaded the region. However, Mehmet I (1413-1421) recaptured İzmit and its environs in 1421.

Mimari Özellikleri

Kale dikdörtgen planlıdır. İç ve dış kale olmak üzeri ikiye ayrılan yapının surlarını 10 kule desteklemektedir.4'ü yarım daire 6'sı dörtgen planlıdır. Kalenin ana giriş kapısı kuzey de bulunan iki yarım daire kulenin arasındadır. Kalenin duvarlarında tuğlalardan oluşturulan iç içe geçmiş daireler, yıldız, meander, çeşitli üçgen motifleri göze çarpmaktadır.

Architectural Features

General

The Castle has a square plan. Its architecture is divided into two: the citadel and the outer castle. The walls of the castle are supported by 10 towers, four of which have semi-circular plans, whereas the other six are rectangular. The main entrance door to the castle is between two semi-circular towers in the north.

To make the walls of the castle lighter, bricks have been used in their construction. There are telescopic circles, star, meander, and various triangle shapes made with bricks on the walls of the castle

Dış Kale

Zaman içerisinde onarımlar geçirmiş olan dış kaleye, çeşitli eklerde yapılmıştır. Özellikle aşağı surlar dediğimiz güney kısımdaki sur duvarları Palaiologoslar döneminde (13 yy. sonu) genişletilmişti. Dış surların iç kalenin duvar örgüsüne göre daha özensiz bir işçilikle ve daha çok moloz taş kullanılarak yapıldığı gözlemlenir. Bu durum surlar arasındaki dönemsel farkı ortaya koyar.

Outer Castle

The outer castle has gone through various restorations and some additions were made to it. The walls in the southern section, which are called “lower walls” were enlarged during the Palaiologoses Period (at the end of the 13th century). The outer walls' workmanship is poorer than that of the citadel walls, and rubbles have been used in their construction. This situation demonstrates the period differences between the walls.

İç Kale

İç kaleye dış avlunun doğusunda bulunan tuğla tonozlu kapıyla girilir. Girişte sol tarafta dikdörtgen formlu, 2 katlı komutanlık binası olarak kullanılan bir mekan yer almaktadır. Yapının zemininde 15 kubbeli 8 sütunlu bir sarnıç mevcuttur. Yüksekliği 6m. hacmi ise 450 m3 tür. Sarnıcın girişi dış avluda komutanlık yapısının batı kısmındadır.
(Çatı, zemin ve üst kat devşirme malzemelerin duvara monte edilmesi ile elde edilen dirseklerle taşınıyordu. Ayrıca 1. ve 2.katta yer alan ağaç kirişlerle destekleniyordu.)
İç kalenin kuzey, kuzey doğu ve güney batı duvarlarında kare formlu 3 adet kule mevcuttur. Bunlardan kuzey doğuda bulunan kulede ocak yapısı görünmektedir. Buranın girişi dar, tünel şeklinde ve eğimlidir.
İç kalenin batı duvarında yer alan kapısından başka kuzey ve güney duvarlarında birer kapı daha mevcuttur. İç kalede yer alan duvar ve surlarda genel olarak tek sıra tuğla kullanılmıştır. Komutanlık binasının duvarlarında yer alan tuğladan yapılmış süslemeler dikkat çekicidir.

The Cidatel

The entrance to the citadel is through the brick vaulted door in the east of the outer courtyard. On the left hand side, there is a two-storey rectangular building which was used as command center. In the basement of the building, there is a cistern that has 15 domes and 8 pillars. It is 6 meters high and 450 m3. The entrance to the cistern is in the west side of the command building in the outer courtyard.

The roof, the floor and the upper floor were carried by the elbows which were built by installing the gathered material onto the wall. They were also supported by the wooden girders in the first and second floor.

There are three square-shaped towers on the northern, northeastern, and southeastern walls of the citadel. The tower in the northeast is shaped like a furnace. The entrance to this tower is in the form of a tunnel and has a slope. In addition the the door on the western wall, the citadel has two other doors on northern and southern walls. A single line of brick has been used in the walls of the citadel. The brick decorations in the walls of command building are remarkable.

Restorasyon
Kazı Çalışmaları

Kültür ve Turizm Bakanlığı Kocaeli Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü tarafından 2000 yılında kazı ve restorasyon çalışmaları başlatılmıştır.

Bu çalışmalar sırasında komutanlık binasının altında bir sarnıç ortaya çıkarılmış ve restore edilmiştir. Kazılar sırasında Bizans dönemine tarihlenen seramik parçaları ve sarnıç yapısının zeminde kısmen korunmuş durumda testiler bulunmuştur.

Dış surların tamamı, iç surların ve komutanlık binasının bir kısmı restore edilmiştir.

Restorations - Excavations

Kocaeli Archaeology Directorate of the Ministry of Culture and Tourism initiated an excavation and restoration project in the castle in 2000. During this project, a cistern was discovered under the command building and it was restored. Some pieces of seramics and half-preserved crocks, which were dated to the Byzantine period, were also found on the floor of the cistern.

All of the outer walls, and some parts of the inner walls and the command building have been restored.

